Cena 6 hal.

Nr. 236. | Krakow. Środa 30 Września 1914. | Rok XXII

PRENUMERATA wynosi w Krakowe miesięcznie 2 kor., kwartalnie 6 kor., za odnoszenie do domu dopłaca się 40 hal. miesięcznie.

Na prowincyi miesięcznie 2 kor. 70 h. kwartalnie 8 kor. W państwie niemieckiem kwartalnie 10 kor., w innych państwach kwartalnie 12 kor. Zmiana adresu 40 hal.

Cena numeru pojedynczego 10 hal.

GŁOS NARODU

Wychodzi 2 razy dziennie: o godzinie 6 rano i o 5 wieczór.

WYDANIE PORANNE.

Listy pieniężne, przekazy na prenumeratę i inseraty nadsyłać należy franco do Administracyi „Głosu Narodu“. — Prenumeratę oprócz upoważnionych agencyi przyjmuje każdy urząd pocztowy w obrębie mon[illegible] i w państwie niemieckiem. Reklamacye nieopieczętowane nie podlegają [illegible] pocztowej. — Rękopisów redakcya nie zwraca.

Adres Red: UL. św. TOMASZA L. 35. Adres telegr.: „Głos Narodu“ Kraków Telefon redakcyjny Nr. 190. — Telefon administracyi i drukarni Nr. 33—44.

Dom cesarski a wojna.

Wiedeń, 30 września.

„Corr. Wilhelm“ w artykule p. t. „Dom cesarski a wojna“ podnosi. że męscy i żeńscy członkowie Domu cesarskiego, każdy w swoim zakresie działania, rywalizują między sobą w gorliwej czynności czy to na czele armii, czy to na polu bitwy, czyto tam, gdzie idzie o ulżenie cierpieniu rannych.

„Corr. Wilhelm“ przytacza, że arcyksiążę Fryderyk kieruje komendą armii, do której należy także arcyksiążę Karol Franciszek Józef. Arcyksiążę Józef dowodził korpusem w armii Auffenberga, a potem samodzielną grupą armii, arcyksiążę Piotr Ferdynand walczył ze swoją dywizyą również w armii Auffenberga, arcyksiążę Leopold Salwator figuruje jako generalny inspektor artyleryi i na stanowiskach artylerzyckich brał udział w bitwach. Arcyksiążę Karol Albrecht jest przydzielony do sztabu jednej dywizyi kawaleryi, która była już w 11 bitwach, arcyksiążę Józef jest komendantem jednej dywizyi piechoty i był już często w ogniu nieprzyjacielskim. Jako generalny inspektor ochotniczej służby sanitarnej rozwija arcyksiążę Franciszek Salwator szeroką działalność, na tem samem polu czynnym jest arcyksiążę Eugeniusz, którego zdrowie nie pozwala mu wyruszyć w pole. 19-letni arcyksiążę Maksymilian, który niedawno przez cesarza został zamianowany chorążym, otrzymuje teraz swoje pierwsze praktyczne wykształcenie wojskowe.

Księżniczki zajęte są jako zawodowe pielęgniarki. I tak: arcyksiężna Marya Teresa, arcyksiężna Marya Józefa, dalej arcyksiężna Izabela Marya, która jak wiadomo jest czynną na froncie, dalej arcyksiężna Augusta, małżonka arcyksięcia Józefa w Budapeszcie rozwija szeroką działalność w służbie dla kobiet. Oprócz tych wysokich pań, które się bezpośrednio troszczą o chorych i rannych, także inne księżniczki domu cesarskiego zwłaszcza arcyksiężna Izabela, Blanka z córkami i arcyksiężna Marya Walerya, przez dobroczynną działalność, przez odwiedzanie szpitali i opiekę nad rannymi i chorymi starają się nieść światło pociechy do łoży boleści.

Oblężenie Ossowca.

Frankfurt, 30 września.

(T. B.) „Frankfurter Zeitung“ donosi z Petersburga: Wydany dnia 28 b. m. komunikat zawiadamia, że **Niemcy rozpoczęli ostrzeliwanie twierdzy Ossowiec** i że **twierdza stawia opór** artyleryi niemieckiej.

Co przemilczają Francuzi?

Berlin, 30 września.

Pod tytułem „Co przemilczają Francuzi?“ pisze „Localanzeiger“:

Ze strony francuskiej przemilczano dotąd skrupulatnie **upadek fortu** zaporowego **Camp de Romains**, czego skutkiem był przemarsz naszej armii między Verdun a Toul.

We Francyi wiedzą bardzo dobrze, że pokonanie tej potężnej twierdzy, a co zatem idzie poważne zagrożenie centrum francuskiego, wywołałoby w państwach neutralnych możliwie najgorsze wrażenie. Wolano też dlatego fakt ten zamilczeć.

Francuska główna kwatera zresztą całkiem słusznie sądzi, że wiadomość o upadku fortu Camp de Romains, podkopałaby w państwach romańskich, a zwłaszcza w Rumunii wiarę w siłę odporną armii francuskiej i spowodowałaby przewrót w osądzeniu sytuacyi wojennej w Europie.

Francyi, jak poprzednio tak i teraz chodzi o to, aby w państwach neutralnych wzbudzać wrażenie, że położenie strategiczne jej wojska jest najlepsze, nie cofa się więc przed żadnem fałszerstwem w urzędowych wiadomościach.

Anglia dla Francyi.

Londyn, via Berlin, 30 września.

(T. B.) Premier ministrów Asquith **w mowie wygłoszonej w Dublinie oświadczył, że jego zdaniem pierwszy kontyngent indyjski dziś wyląduje w Marsylii.**

We wszystkich koloniach zbierają się kontyngenty wojsk.

W Wielkiej Brytanii 500.000 ludzi pospieszyło pod broń.

Włochy i Albania.

Rzym, 30 września.

(T. B.) „Tribuna pisze: Ostatnie wiadomości z Albanii, zwłaszcza doniesienie, że koronę Albanii ofiarowano księciu Bulhanowi Eddinowi, wywołały pogłoski o **prawdopodobnej akcyi Włoch w Albanii. Pogłoski te pozbawione są wszelkiej podstawy.**

„Popolo Romano“ oświadcza, że consulta nie otrzymała żadnej wiadomości urzędowej, potwierdzającej wybór ks. Bulhana Eddina panującym Albanii. **Dziennik kategorycznie przeczy, żeby Włochy obecnie myślały o jakiejkolwiek ekspedycyi do Albanii.**

O neutralność Szwajcaryi.

Wiedeń, 30 września.

(T. B.) „Fremdenblatt“ pisze:

Jak wiadomo, w ostatnim czasie ze strony nieprzyjacielskiej rozpuszczono wiadomość, **jakoby Niemcy** ewentualnie **zamierzały naruszyć neutralność Szwajcaryi. Ze strony niemieckiej** kategorycznie **wystąpiono przeciwko tym pogłoskom.**

W ostatnim czasie, zwłaszcza w dziennikach włoskich, ukazały się informacye pochodzące od trójporozumienia a donoszące jakoby nie Niemcy lecz **Austro-Węgry żywiły te zamiary wobec Szwajcaryi.** Wobec tego także z tutejszej strony miarodajnej oświadczają kategorycznie, że wyż **wymienione informacye pozbawione są wszelkiej podstawy.**

Ekspedycya francusko-angielska w Kamerunie.

Paryż, 30 września.

(Przez Berlin). (T. B.) Po południu nadeszła tu wiadomość z Bordeaux, że **ekspedycya francusko-angielska, której towarzyszyły okręty angielskie i francuskie, wylądowała w Kamerunie. Duala zostala zajęta bez walki.** Co do tej wiadomości zauważa Biuro Wolffa, że otwarte miasta portowe naszych kolonij nie mogą się ostać wobec przeważających sił nieprzyjacielskich, co było zresztą rzeczą z góry do przewidzenia.

Przyp. Red. Duala jest największem miastem w Kamerunie, położonym w zachodniej Afryce nad zatoką gwinejską. Do r. 1901 była Duala stolicą Kamerunu, liczy 55.000 mieszkańców, w tem przeszło 300 białych i sto kilkadziesiąt żołnierzy. Położona nad morzem, jest Duala wygodnym portem handlowym i w stosunkach Kamerunu z krajem macierzystym odgrywała ważną rolę, zwłaszcza, że w Duala zaczyna się kolej prowadząca w głąb kraju. Kamerun był jedyną kolonią niemiecką, dotąd nie zaczepianą przez Anglików. Ekspedycya francusko-angielska, która zajęła Dualę, zebrana została prawdopodobne z sąsiadujących z Kamerunem angielskiej Nigieryi i z francuskiego Konga.

Wrzenie w Persyi i Afganistanie.

Konstantynopol, 30 września.

(T. B.) Jak „Ikdam“ się dowiaduje, szczep perski Sumaj zaatakował koło granicy pozycyę rosyjską Sirczik. **Dwóch oficerów rosyjskich i 200 żołnierzy zginęło, 4 oficerów i żołnierzy jest rannych. Reszta wojska rosyjskiego uciekła, pozostawiając 4 mitraliezy, inną broń i amunicyę.**

Konstantynopol, 30 września.

(T. B.) Dzienniki perskie, które tu wczoraj nadeszły, zawierają potwierdzenie zajścia w tunelu na granicy rosyjsko-afgańskiej. Rosyanie od szeregu lat potajemnie pracowali nad tunelem od miasta granicznego Kuszk do Heratu. Gubernator Heratu został o tem zawiadomiony. Emir Afganistanu zarządził **zniszczenie tunelu. Wedle pogłosek 2.000 Rosyan i wielu robotników zginęło w tunelu.** Zajście to wywołało wielkie naprężenie w stosunkach między Rosyą a Afganistanem.

Przyp. Red. W Kuszk, w rosyjskiej prowincyi Transkaukaskiej kończy się centralno-azyatycka kolej rosyjska, łącząca port Krasnowodsk nad morzem Kaspijskiem z Afganistanem. Między Kuszk a wielkiem afgańskiem miastem Herat (50.000 mieszkańców) znajdują się góry Parapamis i przez te góry Rosyanie budowali tunel, który miał prowadzić do Heratu, zwanego słusznie „kluczem otwierającym drogę do Afganistanu“. Zniszczenie tunelu odcina Rosyę od tego kraju, niewiadomo jednak, czy poza tym czynem Emira kryje się jaki większy zamiar wojenny.

Mahometanie przeciw Rosyi.

Konstantynopol, 30 września.

(T. B.) Tutejsza półoficyalna agentura dowiaduje się, że rząd rosyjski chciał muzułmańskich ochotników w dystryktach rosyjskich nad morzem Czarnem, włączyć do wojska. Ponieważ muzułmanie **nie chcieli wstępować do rosyjskiego wojska, uwięziono ich notablów.**

Ludność muzułmańska jest bardzo wzburzona. **Mieszkańcy Adszara chwycili za broń.**

Nadzieje Bułgaryi.

Sofia, 30 września.

„Agencya bułgarska“ donosi: Półurzędowa „Narodni Pravda“ sądzi, że **początek końca jest bliski,** a ostateczny obrachunek niedługo nastąpi.

Bułgarya nie potrzebuje się obawiać, aby przytem poszkodowaną została terytoryalnie. **Neutralność Bułgaryi ma dalszy cel, niż pozostanie przy tych granicach, jakie kraj miał przy początku wojny.**

Przeciw agitacyi Buxtona

Sofia, 30 września.

„Kambana“ ogłasza list pewnej poważnej bułgarskiej osobistości z Macedonii, która występuje ostro przeciw podróży Buxtona i przypomina, że Buxton przed drugą wojną bałkańską, podburzał Greków w Salonikach przeciw Bułgarom.

„Kambana“ dowiaduje się **dalej, że** Buxton podczas wycieczki do Nowej Bułgaryi chciał wybadać tamtejszą ludność, czy rząd bułgarski czyni przygotowania do mobilizacyi, przyczem opowiadał, że Grey jest niezadowolony z polityki rządu bułgarskiego i że zdaniem Grey'a, Bułgarya musi porzucić neutralność, aby otrzymać pomoc ze strony trójporozumienia.

Jednoroczni ochotnicy

Wiedeń, 30 września.

(T. B.) Obecny zapas jednorocznych ochotników w służbie frontowej, jakoteż względy wykształcenia powodują, że **na razie aż do dalszego rozporządzenia nie mogą być przyjmowani jednoroczni ochotnicy do artyleryi fortecznej.**

Do ciał uzupełniających **artyleryi polnej komendy wiedeńskiej i budapeszteńskiej, mogą być** aż do dalszego zarządzenia **przyjmowani tylko ci ochotnicy jednoroczni, którzy dostarczą własnego zdatnego do służby konia.**

Do pułku telegraficznego, pułku kolejowego i do grupy sanitarnej, mogą być przyjmowani tylko ci jednoroczni ochotnicy, którzy **przedstawią zezwolenie** na przyjęcie ze strony **dotyczącego ciała wojskowego.**

Te rozporządzenia dotyczą także ochotników, którzy na podstawie przeglądu pospolitego ruszenia dobrowolnie wstępują do armii wspólnej.

O zniesienie cła na zboże.

Wiedeń, 30 września.

(T. B.) Wczoraj odbyło się plenarne posiedzenie wiedeńskiej Izby giełdowej dla produktów pod przewodnictwem bar. Schoellera, członka Izby panów. Na porządku dziennym tego posiedzenia **stał wniosek** prezydyum w sprawie ponownych kroków u rządu w celu **zniesienia cła na zboże i ustalenia cen maksymalnych dla zboża, mąki i produktów młynarskich.** Wiceprezydent Weil uzasadnił wniosek w dłuższej przemowie.

Cholera.

Wiedeń, 30 września.

(T. B.) Departament sanitarny ministerstwa spraw wewnętrznych podaje do wiadomości: W dniu 29 września stwierdzono bakteryologicznie **po jednym wypadku cholery w Wiedniu i okręgu Auspitz** na Morawach. Wypadki te dotyczą osób, które przybyły z północnego terenu wojny.

Budapeszt, 30 września.

(T. B.) Ministerstwo spraw wewnętrznych podaje do wiadomości, że w dniu 28 b. m. stwierdzono ogółem **21 zasłabnięć na cholerę.**

Telegramy.

(Telegramy »Głosu Narodu« z dnia 30 września.)

Ofiara cesarza dla zbiegów z Galicyi i Bukowiny

(T. B.) **Cesarz ofiarował** Komitetowi pomocy **dla zbiegów** wszelkich narodowości i wyznania **z Galicyi i Bukowiny 20.000 koron,** składając je na ręce wspólnego ministra skarbu Bilińskiego.

Polskie gimnazyum w Pradze.

Praga. (T. B.) W drugim okręgu miejskim dla **uczniów polskich** szkół średnich **utworzone będzie gimnazyum z polskim językiem wykładowym.**

Jeńcy rosyjscy w Niemczech.

Berlin. (T. B.) „National Ztg“ donosi, że do dnia 25 b. m. **w Niemczech internowano 1920 oficerów rosyjskich,** wśród **nich 18 jenerałów.**

Neutralność Holandyi.

Berlin. (T. B.) Biuro Wolffa donosi, z Amsterdamu o wytoczeniu dochodzenia karnego przeciw redaktorowi „Telegrafu“ ponieważ dziennik ten podał w dniu 23 b. m. rysunek przedstawiający zniszczenie katedry w Reims w duchu antiniemieckim, co oznacza naruszenie neutralności.

Wstrzymanie egzekucyi we Francyi.

Bordeaux. Via Berlin. (T. B.) Prezydent Poincare podpisał rozporządzenie wchodzące w życie dnia 27 b. m. na podstawie którego do czasu, który będzie oznaczony po ustaniu wojny pensye i płace roczne poniżej 2.000 fr. nie mogą być ani w całości, ani częściowo fantowane. — Zafantowania już doszłe do skutku, mają być zniesione na przeciąg wspomnianego czasu.

Zamknięcie Dardanelów.

Konstantynopol. (T. B.) Półurzędowa nota stwierdza, że angielskie i francuskie okręty krążące od pewnego czasu u ujścia Dardanellów, zatrzymywały jadące tamtędy okręty, przeszukiwały je i dopytywały załogę o różne szczegóły.

Rząd postanowił wobec tego **zamknąć Dardanele** i otworzy je znowu dopiero wtedy, gdy wyż wymienione floty oddalą się od cieśniny morskiej.

„Zeppeliny“ postrachem Londynu.

Berlin. (T. B.) „Berliner Tagblatt“ donosi z Hagi: Jeden z wybitnych lotników belgijskich, który przybył z Antwerpii, celem udzielenia wskazówek londyńskim władzom wojskowym, oświadczył, że **mała istnieje nadzieja zapobieżenia ewentualnemu bombardowaniu Londynu przez „Zeppeliny“.** Przeciw „Zeppelinom“ niema pewnego środka obronnego.

Latający Holender.

Londyn. Via Berlin. (T. B.) Morning Post donosi z Kalkutty: Krążownik niemiecki „Emden“ we czwartek rano zawinął w pobliżu Pondicherry, później znikł.

Wydalenie antymilitarysty z Norwegii.

Chrystyania. (T. B.) Dziennikarz duński Kruse został wydalony z Norwegii z powodu agitacyi antymilitarnej.

Pożar w kopalni.

Saarbrücken. (T. B.) Kopalnia Louistahl stanęła w płomieniach. Pożar spowodowany został nieostrożnością. Strat w ludziach nie ma. Zadusiło się 27 koni.

Orkan.

Goeteborg. (T. B.) Orkan trwający od rana wyrządził w Malmoe ogromne szkody. **Wieża na wystawie bałtyckiej jest obaloną. Stan wody jest nadzwyczajnie wysoki. Połączenie kablowe między Szwecyą a Niemcami jest przerwane. Połączenie z Danią funkcyonuje.**

Mianowania.

Wiedeń. (T. B.) „Wiener Ztg“ ogłasza rozporządzenie ministra sprawiedliwości wydane w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych, mocą którego zmienia się rozporządzenie z 10 października 1908, co do sądów rozjemczych dla zabezpieczeń pensyjnych.

Minister robót publicznych zamianował członkami normalnej komisyi cechowniczej między innymi Dra Maryana Smoluchowskiego, zwyczajnego profesora uniwersytetu w Krakowie i Dra Ignaca Zakrzewskiego, zwyczajnego profesora uniwersytetu we Lwowie.

Kuryer polityczny.

Głos historyka rumuńskiego.

Słynny historyk rumuński, prof. Jorga ogłosił w prasie bukareszteńskiej artykuł, w którym zwraca uwagę, że król rumuński Karol nie może walczyć przeciwko cesarzowi Wilhelmowi; król wywodzi się bowiem z linii Hohenzollern-Sigmaringen, a cesarz niemiecki z linii Hechingen tegoż rodu. Prof. Jorga przypomina pewien epizod z buntu chłopskiego w Rumunii w roku 1907, epizod znany doskonale w całym kraju: Jeden z żołnierzy wysłanych na stłumienie buntu, strzelając do rodzinnej wsi, trafił własnego ojca, a dowiedziawszy się o tem, zgłosił się do raportu przed kapitana o urlop, żeby mógł ojca pochować. Prof. Jorga pisze, że z pewnych stron robi się zapędy, ażeby króla Karola wprowadzić w podobną sytuacyę, to mogłoby łatwo nastąpić w razie, gdyby Rumunia wyrzekła się neutralności. Ścisła neutralność aż do końca jest jedyną dla Rumunii możliwą polityką.

Los Turków w Rosyi.

Odkąd w Turcyi ogłoszono mobilizacyę, zmusza się Turków, zamieszkałych w Rosyi, żeby wstąpili do wojska rosyjskiego; nie pozwala im się zaś odjechać spokojnie do ojczyzny. Protesty Turcyi pozostają bezskuteczne.

Kronika

Ewakuacya Krakowa. Wczoraj odeszły dalsze pociągi ewakuacyjne z ludnością chrześcijańską w kierunku Przerowa. Pierwszy z tych pociągów odwiózł około 700 osób. Na dworcu urządziło Prezydyum miasta herbaciarnię, z której wydano wyjeżdżającym gorącą herbatę i przekąski. Nastrój wśród odjeżdżających był nader dobry, co przypisać należy tej okoliczności, że opiekę nad tą ludnością objął jeden z księży delegowany do tego przez księcia biskupa krakowskiego, który był obecny na dworcu. Z miasta przybył II. Wiceprezydent Sare z gronem radców miejskich.

Od dnia wczorajszego komisye w magistracie tutejszym zastanowiły na 4—5 dni przyjmowanie zgłoszeń o nowe pożyczki ewakuacyjne. Przekonano się bowiem, że wiele osób, które takie pożyczki podjęły, wcale z Krakowa nie wyjechały. Dopóki powyższe osoby Krakowa nie opuszczą, komisye nowych pożyczek udzielać nie będą.

Adoracya wspólna Najśw. Sakramentu dla księży krakowskich odbędzie się we czwartek d. 1 października b. r. w kościele św. Floryana, od godz. 6—7 wieczorem.

Komitet Zjednoczonych Sodalicyj Maryańskich składa podziękowanie Drowi Bermańskiemu za uprzejme podjęcie się wykładu samarytańskiego praktyczno-domowego z którego korzystało 50 pań.

Podajemy do wiadomości wszystkich członków, że celem porozumienia się w bieżącym tygodniu odbędą się następujące posiedzenia o godzinie 4 po południu: we środę sekcya aprowizacyi; we czwartek sekcya szpitalna; w piątek sekcya kolejowa; w sobotę sekc. biurowa.

Właściciele domów, u których mieszkali oficerowie c. k. obrony krajow., a mieszkania swoje zamknęli wskutek odejścia z Krakowa, zechcą się zgłosić w dniu 2 października b. r. w c. k. komendzie stacyjnej obrony krajowej w Krakowie, ulica Siemiradzkiego Nr 24 parter, drzwi Nr 29. celem odebrania należącego się im taryfowego czynszu.

Mylna informacya. Otrzymujemy następujący komunikat: W korespondencyi wiedeńskiej „Nowej Reformy“ znajduje się wzmianka, że Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie urzęduje równocześnie w Wiedniu i w Krakowie, co nie odpowiada rzeczywistości, gdyż Izba urzęduje wyłącznie w swej stałej siedzibie w Krakowie. — Wszelkie pisma zarówno stron, jak i urzędów, należy kierować wyłącznie pod adresem Izby w Krakowie.

Sprawa p. Wyrzykowskiego. Jeden z dzienników doniósł, że p. Stanisław Wyrzykowski został w pewnej krakowskiej kawiarni aresztowany za wywoływanie popłochu, spalenie intendantury i rozwiązanie oddziału Legionu w Zakopanem. Obecnie okazano nam następujący dokument:

„Komenda Żandarmeryi Polowej stwierdza, że po dochodzeniach wstępnych w sprawie p. Stanisława Wyrzykowskiego przyszła do przekonania, że działał on w dobrej wierze i na wyraźny rozkaz swoich władz, a więc popłoch wywołany w Zakopanem zarządzeniami likwidacyi Oddziału nie był dziełem jego inicyatywy i honorowi p. Wyrzykowskiego nie przynosi ujmy. — Kraków, dnia 27 września 1914.

Komendant Żandarmeryi Polowej Legionów Polskich **Kunicki** m. p.“

Ruch kolejowy z Tryestu. Ministerstwo kolejowe zawiadomiło Izbę handlową i przemysłową, iż wywóz towarów z Tryestu odbywa się obecnie regularnie i zarząd kolejowy dostarcza stronom wedle możności żądanych ilości **wagonów.**

Nakładem wydawnictwa „Głosu Narodu", Sp. z ogr. odp. Redaktor odpowiedzialny Jan Matyasik. — Drukarnia „Głosu Narodu" w Krakowie.